

Rola polityki gospodarczej w rozwoju innowacyjnych przedsiębiorstw

Luiza Piersiala

Politechnika Częstochowska, Wydział Zarządzania,
Katedra Finansów, Bankowości i Rachunkowości
e-mail: luizapiersiala@gmail.com

Joanna Nowakowska-Grunt

Politechnika Częstochowska, Wydział Zarządzania,
Instytut Logistyki i Zarządzania Międzynarodowego
e-mail: jnowakowskagrunt@gmail.com

DOI: 10.12846/j.em.2014.03.10

Streszczenie

Innowacyjność gospodarki jest wynikiem powiązań pomiędzy trzema sektorami: przemysłem, nauką i rządem. Bardzo duże znaczenie przywiązuje się do roli wiedzy i kapitału intelektualnego, traktując te czynniki jako wytyczne sukcesu przedsiębiorstwa. Coraz mniejszą rolę odgrywają czynniki wytwórcze: ziemia, kapitał i praca. Innowacyjność wpływa na konkurencyjność, pozycję gospodarki w świetle międzynarodowym. W artykule omówiono poziom innowacyjności przedsiębiorstw krajów Unii Europejskiej oraz pozycję Polski na ich tle, a także proces wspierania innowacyjności i kreatywności poprzez skuteczną politykę innowacyjności prowadzoną przez rząd. Nakłady na badania i rozwój mają kluczowe znaczenie dla rozwoju przedsiębiorczości, a przez to na wzrost konkurencyjności w czasach ciągłych zmian i wahań (internacjonalizacja, globalizacja, dynamiczny postęp technologiczno-cywilizacyjny).

Słowa kluczowe

innowacyjność, sektor małych i średnich przedsiębiorstw, polityka innowacyjna

Wstęp

Celem niniejszego artykułu jest prezentacja kierunków i tempa rozwoju polityki innowacyjności w Polsce na tle krajów Unii Europejskiej. Jedną z przesłanek wyboru tematyki jest rosnące znaczenie innowacji dla budowania przewagi konkurencyjnej współczesnych przedsiębiorstw. Autorka prezentuje dane obrazujące poziom innowacyjności w krajach Unii Europejskiej. Szczególną uwagę poświęca przedsiębiorstwom z sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MSP), który generuje prawie połowę PKB Polski. Dominujący udział sektora MSP w zbiorowości wszystkich firm w Polsce (99,8%) skłania do szczególnego potraktowania tej grupy w polityce przedsiębiorczości i rozwoju innowacyjności.

Zarówno najnowsze koncepcje teoretyczne i praktyczne doświadczenia przedsiębiorców dowodzą, że kluczowym czynnikiem wzrostu gospodarczego i konkurencyjności są innowacje i kapitał ludzki, który jest niezbędny do tworzenia i wdrażania nowych pomysłów.

1. Pojęcie innowacyjności

Innowacyjność jest bardzo istotna w procesie zarządzania i gospodarowania. Bez innowacji nie ma postępu ekonomicznego. Jest ona uważana za istotny czynnik rozwoju. Mnogość istniejących definicji nie pozwala na wybór jednej – unikatowej i najbardziej trafnej. W literaturze naukowej, głównie ekonomicznej i dotyczącej zarządzania, można znaleźć wiele definicji innowacji.

Najczęściej spotyka się określenie innowacji, jako zmianą w procesie wytwarzania, zmianą w sposobie produkcji, z wytworzeniem nowego, nieznanego dotąd produktu czy usługi. Definicja ta jednak się zmienia. Coraz częściej można zauważyć, że dużego znaczenia nabierają zasoby w postaci wiedzy. Tradycyjne czynniki, takie jak: ziemia, kapitał i praca odgrywają drugoplanową rolę. Można także mówić o działaniach o charakterze innowacyjnym, które stymulują rozwój społeczeństwa i pozytywnie wpływają na polepszenie bytu społecznego.

Najbardziej znaną definicję innowacji w literaturze ekonomicznej podał już w 1934 roku austriacki uczony Schumpeter, określając, że jest to istotna zmiana funkcji produkcji polegająca na odmiennym niż uprzednio kombinowaniu, to znaczy łączeniu ze sobą czynników produkcji, a następnie zaproponował pięć typów innowacji, takich jak (Guidelines...,2005):

- wprowadzenie nowego produktu (towaru), z jakim konsumenci nie mieli jeszcze do czynienia, lub nowego gatunku jakiegoś towaru;

- wprowadzenie nowej metody produkcji;
- otwarcie nowych rynków zbytu (działań);
- zdobycie nowego źródła surowców lub półfabrykatów;
- wprowadzenie nowej organizacji jakiegos przemysłu.

Kotler (1994) podał następującą definicję - innowacja odnosi do jakiegokolwiek dobra, usługi bądź pomysłu, który jest postrzegany przez kogoś jako nowy. Drucker (2000, s. 29) stwierdza, że „proces innowacyjny nie jest objawem geniuszu. To ciężka praca, która powinna być regularnie wykonywana w każdym dziale firmy, na każdym szczeblu zarządzania”. Analogiczny tok rozumowania pojawia się u Griffina (1996), który za innowacje uważa kierowany wysiłek organizacji na rzecz opanowania nowych produktów i usług bądź nowych zastosowań już istniejących produktów i usług. Inne spojrzenie na innowację miał Altshuller (1986), dostrzegający w innowacji konieczność zachodzenia procesów twórczych. Podkreślał istotny związek innowacji z kreatywnością. Innowacja według niego jest złożonym zjawiskiem i zbiorem umiejętności, odmiennym sposobem organizowania, syntezy i wyrażania wiedzy, postrzegania świata i tworzenia nowych idei, perspektyw, reakcji i produktów. Inne stanowisko prezentował Johnston (Janasz i Kozioł, 2007), który uważał, że pojęcie innowacji stosuje się nie tylko do pierwszego zastosowania wyrobu czy metody wytwarzania, ale również do kolejnych, gdy zmiany przyswajane są przez inne firmy, sektory przemysłu czy kraje. Według Pietrusińskiego (Janasz i Kozioł, 2007) innowacje to zmiany celowo wprowadzane przez człowieka lub zaprojektowane przez układ cybernetyczny, które polegają na zastępowaniu dotychczasowych stanów rzeczy innymi, ocenianymi dodatnio w świetle określonych kryteriów składających się w sumie na postęp. Zgodnie z ustawą z dnia 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej - działalność innowacyjna jest to działalność polegająca na opracowaniu nowej technologii i uruchomieniu na jej podstawie wytwarzania nowych lub znacząco ulepszonych towarów, procesów lub usług. Szczególną rolę innowacji w gospodarce akcentują także koncepcje konkurencyjności. Według Portera jest to zdolność przedsiębiorstw do wprowadzenia innowacji i do ciągłego podnoszenia poziomu technologicznego decyduje o konkurencyjności gospodarek narodowych.

Trias de Bes i Kotler (za: Sosnowska, 2013) prezentują Kompletny System Innowacyjności określony jako model od A do F. Model ten prezentuje cztery obszary, którymi się zajmuje. Są to cele i projekty w strategicznym planowaniu na rzecz innowacyjności, tworzenie projektów innowacji, wskaźniki rezultatów wraz z systemem reguł oraz wprowadzenie w przedsiębiorstwie kultury kreatywnej. Model ten klasyfikuje „6 I” ról przypisanych literom od A do F i są to:

- Aktywatorzy (*activators*) – działania i inicjacja.

- Badacze (*browsers*) – informacja.
- Kreatorzy (*creators*) – ideacja.
- Deweloperzy (*developers*) – inwencja.
- Egzekutorzy (*executors*) – implementacja.
- Facylitatorzy (*facilitators*) – instrumentacja.

Role te przyporządkowane są osobom, które ten system tworzą. Role te wzajemnie ze sobą korelują i się uzupełniają. Elementem spójnym jest oparcie się na zasadach kultury kreatywnej.

Nie należy jednak zapominać, że do rozwoju innowacji niezbędny jest nowoczesny system edukacji i nauki. Innowacje w gospodarce sprzyjają tworzeniu nowych produktów, przyczyniają się do usprawnienia procesu produkcji, zwiększenia efektywności – co z kolei prowadzi do zwiększenia konkurencyjności gospodarki. Rozwój innowacyjności można osiągnąć poprzez ciągłe zmiany, szybki rozwój wiedzy i kapitału intelektualnego, dużą elastyczność struktur, a także umiędzynarodowienie przedsiębiorców i strefy badawczo-rozwojowej.

2. Poziom innowacyjności polskiej gospodarki na tle świata i krajów Unii Europejskiej

Usytuowanie Polski na tle Unii Europejskiej w rankingach innowacyjności nie wypada korzystnie; niejednokrotnie znajduje się poniżej średniej, często zajmuje jedno z ostatnich miejsc.

Według rankingu „The Global Innovation Index 2013” Polska znalazła się na 49 miejscu na 142 możliwych (w 2012 – 44 pozycja). Spośród krajów Europy Środkowo-wschodniej najwyższą – 25 pozycję zajęła Estonia, kolejno Czechy – 28, Słowenia – 30, Węgry – 31, Łotwa – 33, Słowacja 36, Litwa – 40, Bułgaria – 41, Rumunia – 48. Pozycję liderów (5 pierwszych miejsc) osiągnęły następujące kraje: Szwajcaria, Szwecja, Wielka Brytania, Holandia i Stany Zjednoczone.

Podobnie niską ocenę poziomu innowacyjności Polski przedstawiono w raporcie „Global Competitiveness Report 2013-2014”, który plasuje Polskę na 42 miejscu spośród 148 krajów. Spośród krajów należących do Unii Europejskiej Polska zajęła 14 miejsce, po Estonii i Czechach. Najwyższą pozycję rankingu w tej grupie zajęły Finlandia, Niemcy, Szwecja, Holandia, Wielka Brytania. Na ostatnich miejscach uplasowała się Grecja – 91, Słowacja – 78, Rumunia – 76, Chorwacja – 76, Węgry – 63. Liderami innowacyjności okazały się natomiast kraje, takie jak: Szwajcaria, Singapur, Finlandia, Niemcy i Stany Zjednoczone. Za atuty Polski uznano wysokie standardy edukacyjne oraz duży rozmiar rynku, a za barierę stan infrastruktury

transportowej, choć zauważono jej poprawę po przygotowaniach Polski do Euro 2012. Uznano, że innowacyjność polskiej gospodarki znajduje się w fazie rozwoju. Zasugerowano ukierunkowanie się na badania i rozwój przedsiębiorstw, łatwiejszy dostęp do kapitałów podwyższonego ryzyka, a także intensyfikację współpracy pomiędzy uczelniami wyższymi a sektorem przedsiębiorstw prywatnych.

Kolejny ranking „Innovation Union Scoreboard 2014” prezentuje poziom innowacyjności państw członkowskich Unii Europejskiej. Dania, Finlandia, Niemcy i Szwecja są liderami innowacji o wynikach w dziedzinie innowacyjności znacznie powyżej średniej UE. Austria, Belgia, Cypr, Estonia, Francja, Irlandia, Luksemburg, Holandia, Słowenia i Wielka Brytania są grupą określoną jako „goniące czołówkę” z wynikami innowacyjności powyżej lub zbliżone do średniej Unii Europejskiej. Wydajność Chorwacji, w Czechach, Grecji, Węgier, Włoch, Litwy, Malty, Portugalii, Słowacji i Hiszpanii jest poniżej średniej Unii Europejskiej. Kraje te są „umiarkowanymi innowatorami”. Bułgaria, Łotwa i Rumunia są to „skromni innowatorzy”, o wynikach w dziedzinie innowacyjności znacznie niższym niż średnia w Unii Europejskiej.

Polska znajduje się na 24 miejscu spośród 28 krajów, w grupie umiarkowanych innowatorów (*moderation innovators*). W porównaniu z rokiem poprzednim pozycja Polski się wzmocniła, ponieważ wtedy znajdowała się w grupie skromnych innowatorów (*modest innovators*). W badaniu zwrócono uwagę na niezadowalający poziom zaangażowania w działalność innowacyjną przedsiębiorstw, w tym słabą współpracę sektora MSP, który uznano za siłę napędową wzrostu innowacyjności. Z kolei poprawę zauważono w dostępie do finansowania sektora B+R+I.

W rankingu opracowanym przez Bank Światowy, w którym jest analizowany wskaźnik ekonomiczny „Knowledge Economic Index” (określający zdolność kraju do generowania i rozpowszechniania wiedzy), Polska znalazła się na 38 pozycji spośród 144 krajów, plasując się za Węgrami, Słowenią, Litwą, Słowacją, Cyprzem, Grecją, Łotwą, a bezpośrednio przez Chorwacją. Wskaźnik oparty jest na czterech zmiennych:

- gospodarcze i instytucjonalne zachęty do efektywnego wykorzystania istniejącej i nowej wiedzy oraz rozwoju przedsiębiorczości;
- poziom kwalifikacji i wykształcenia ludności, zdolność do generowania wiedzy;
- wydajność systemów innowacji przedsiębiorstw, ośrodków naukowo-badawczych, uczelni wyższych i ich zdolność do dostosowania systemów innowacji do lokalnych potrzeb i rozwój nowych technologii;
- technologie informacyjne i komunikacyjne.

W krajach należących do Unii Europejskiej można zauważyć znaczne różnice rozwojowe w zakresie innowacyjności. Polska charakteryzuje się niższym niż przeciętna, dla wszystkich państw Unii Europejskiej, poziomem Sumarycznego Wskaźnika Innowacyjności (Sumary Innovation Index – SII). Polska w 2013 roku zajęła 4 miejsce od końca. W raporcie tym wskazano na niski poziom zaangażowania w działalność innowacyjną przedsiębiorstw, a zwłaszcza sektora MSP. Zanotowano wzrost wniosków patentowych, wspólnotowych wzorów i licencji patentowych. Łatwiej też uzyskać dofinansowanie na działalność B+R+I. W 2012 roku odnotowano spadek liczby doktorantów. Należy jednak podkreślić, że tempo wzrostu tego wskaźnika jest wyższe niż średnia dla Unii Europejskiej (*Przedsiębiorczość...*, 2013). Poprawa innowacyjności i konkurencyjności gospodarki jest zatem niezbędna, aby zrealizować jeden z głównych celów zawartych w unijnej *Strategii Europa 2020*.

Raport „Atrakcyjność Inwestycyjna Europy Ernst & Young 2013” (European Attractiveness Survey) zawiera wyniki badań przedstawiające atrakcyjność innowacyjną Europy i jej konkurentów, określonej przez panel 808 zagranicznych inwestorów. Polska zajęła siódme miejsce w Europie pod względem liczby projektów inwestycyjnych (wzrost o 22% w porównaniu z 2011 rokiem) i 3 miejsce pod względem liczby nowo utworzonych miejsc pracy (wzrost o 67% w porównaniu z 2011 rokiem). Autorzy raportu akcentują wzrost badanych parametrów w latach 2011-2012. Podkreślono wagę dobrze wykwalifikowanej kadry w ocenie atrakcyjności inwestycyjnej Polski.

3. Polityka innowacyjna wobec małych i średnich przedsiębiorstw

Jobs, założyciel firmy Apple, powiedział „Moim biznesowym wzorcem jest zespół The Beatles. Składał się on z czterech mężczyzn, którzy nieustannie pilnowali siebie nawzajem. Dodatkowo balansowali swoje niedoskonałości, co w efekcie sprawiło, że jako zespół byli świetni, a w pojedynkę artystycznie niewystarczający. Tak właśnie widzę biznes. Świetne rzeczy w biznesie nigdy nie mają jednego autora. Najdoskonalsze produkty, są dziełem zespołu ludzi” (Wywiad..., 2003). Aby zespoły te mogły kreatywnie pracować i powstawały nowe innowacje, potrzebne są nie tylko zasoby w postaci ludzkiej czy środki finansowe przeznaczane na badania i rozwój. Niezbędne są też instytucje (normy, regulacje, procedury), które regulują współdziałanie różnych zespołów (*Systemy...*, 2013).

Dużą rolę na rzecz kreowania postaw innowacyjnych w Polsce może odgrywać realizowana polityka innowacyjna. Są to programy rządowe, narzędzia mające na

celu oddziaływać przez państwo w sposób pośredni i bezpośredni na poziom innowacyjności danych podmiotów i sektorów, instrumenty regulacyjne i instytucjonalne. Bezpośrednie narzędzia oddziaływania to przede wszystkim normy prawne. Pośrednie natomiast dotyczą kształtowania się otoczenia, w którym działa dane przedsiębiorstwo (Stanisławski, 2011). Polityka innowacyjna jest zestawem elementów polityki naukowej i polityki technologicznej. Stymulowanie innowacyjności wśród przedsiębiorców może odbywać się poprzez wzmocnienie polityki innowacyjności na szczeblu regionalnym. Jej cechami charakterystycznymi są interdyscyplinarność i ewolucyjny charakter. Wśród zadań stających przez polityką innowacyjną wyróżnić można (Pangsy-Kania, 2007, s. 148):

- wytyczanie kierunków badań i ustalenie ich struktury;
- kształtowanie infrastruktury badawczo-rozwojowej;
- kształcenie kadr naukowych;
- tworzenie warunków sprzyjających sprawnemu wykorzystaniu i upowszechnieniu badań naukowych, prac badawczo-rozwojowych i ich ochronie przed konkurencją;
- rozwijanie współpracy międzynarodowej w dziedzinie badań i techniki;
- wzmacnianie powiązań i tworzenie warunków sprzyjających budowie sprzężeń zwrotnych pomiędzy nauką, przedsiębiorstwami a rządem;
- eliminowanie barier w rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności.

Wyróżnia się trzy grupy narzędzi realizacji polityki innowacyjnej:

- popytowe – przez które państwo kreuje popyt na innowacje;
- podażowe – przez które państwo oddziałuje na innowatorów;
- kształtujące otoczenie – mające charakter prawny, finansowy i administracyjny.

Głównym przedmiotem oddziaływania polityki innowacyjnej są przedsiębiorstwa, które ponoszą ryzyko podejmowania innowacji, w przypadku ich niepowodzenia. Służy temu tworzenie klimatu sprzyjającego innowacjom, wspieranie kultury innowacyjnej firm oraz rozwijanie usług na rzecz innowacji (Matusiak, 2005). Polityka innowacyjna powinna oddziaływać na przedsiębiorstwo, kształtując zachowanie i środowisko, w jakim działa. Polityka promująca innowacyjność może stworzyć fundament dla przyszłego wzrostu gospodarczego, znacząco wpłynąć na poprawę wydajności i utworzenia lepszych miejsc pracy.

Podnoszenie innowacyjności sektora MSP nie jest zadaniem łatwym. Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów z dnia 25 czerwca 2008 roku „Think Small First. A Small Business Act for Europe.” (SBA), (Najpierw myśl na małą skalę) jest głównym do-

kumentem strategicznym na poziomie Unii Europejskiej, który określa politykę państwa wobec MSP. Zawiera on propozycję spójnej strategii wobec MSP, ujętych w propozycje konkretnych działań. Są one realizowane zarówno na poziomie krajowym, jak i wspólnotowym. SBA określa strategiczne ramy, które mają umożliwić lepsze wykorzystanie wzrostu i potencjału innowacyjnego MSP. Celem jest wzrost konkurencyjności Unii Europejskiej oraz przejście do gospodarki opartej na wiedzy. Określono dziesięć priorytetowych obszarów działania (*Przedsiębiorczość...*, 2013, s. 11):

- stworzenie warunków, które umożliwią przedsiębiorcom dobre prosperowanie, a przedsiębiorczość jest nagradzana;
- zagwarantowanie, by uczciwi przedsiębiorcy, których przedsiębiorstwo zostało postawione w stan upadłości, dostali szybko drugą szansę. Państwa członkowskie zobowiązane są do wdrażania systemów wsparcia i ograniczenia czasu trwania procedury bankructwa niezwiązanego z nieprzestrzeganiem prawa;
- przygotowywanie regulacji zgodnie z zasadą „MSP przede wszystkim”;
- zapewnienie odpowiedniej reakcji organów administracji publicznej na potrzeby MSP;
- dostosowanie instrumentów realizowanych polityk do potrzeb MSP: ułatwienie MSP udziału w zamówieniach publicznych oraz wykorzystanie możliwości pomocy państwa dla MSP;
- ułatwianie MSP dostępu do finansowania i rozwijanie otoczenia prawnego i biznesowego w zakresie realizacji terminowych płatności w transakcjach handlowych;
- wspieranie MSP w lepszym korzystaniu z możliwości oferowanych przez Wspólny Rynek;
- wspieranie podnoszenia kwalifikacji w MSP i wszelkich form innowacji;
- umożliwienie MSP przekształcania wyzwań związanych z ochroną środowiska na nowe możliwości rozwoju;
- zachęcanie i wspieranie MSP w czerpaniu korzyści z dostępu do rynków.

Wdrożenie wszystkich wytycznych SBA w znacznym stopniu przyczyni się do umocnienia znaczenia sektora MSP w Polsce, wzrostu konkurencyjności oraz innowacyjności.

Do najistotniejszych działań rządu, przyczyniających się do poprawy warunków prowadzenia działalności innowacyjnej w Polsce, należy zaliczyć przyjęcie przez Parlament rządowych projektów ustaw: o zasadach finansowania nauki, o Krajowym Funduszu Kapitałowym oraz ustawy o niektórych formach wspierania działań

ności innowacyjnej, a także realizację od stycznia 2013 roku Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”. Określono w niej kierunki działań, jakie należy podjąć, aby polska gospodarka rozwijała się, stała się innowacyjna. Strategia zakłada eliminację barier dla przedsiębiorczości. Zwrócono w niej uwagę na ogromne znaczenie współpracy pomiędzy biznesem a nauką, uznając że jest to kluczowe rozwiązanie dla rozwoju przedsiębiorczości i gospodarki opartej na wiedzy. Głównym celem ustawy z dnia 4 marca 2005 r. o Krajowym Funduszu Kapitałowym jest stworzenie instrumentu kapitałowego, który wzmocniłby sektor MSP, a zwłaszcza przedsiębiorstwa o dużym potencjale rozwoju. Priorytetowym celem działalności Krajowego Funduszu Kapitałowego jest udzielanie wsparcia finansowego funduszom kapitałowym, inwestującym w przedsiębiorców innowacyjnych lub prowadzących działalność badawczo rozwojową. Ustawa z dnia 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej określa zasady wspierania działalności innowacyjnej poprzez udzielanie kredytu technologicznego przez banki kredytujące i premii technologicznej przez Bank Gospodarstwa Krajowego oraz nadawanie przedsiębiorcy statusu centrum badawczo-rozwojowego.

Jednym z narzędzi wspierających politykę innowacyjną jest – wspomniana wcześniej – Strategia Europa 2020, która zawiera trzy powiązane ze sobą priorytety, dotyczące zapewnienia warunków dla rozwoju:

- inteligentnego – służącego budowie gospodarki opartej na wiedzy, zwiększenia wydatków na strefę B+R;
- zrównoważonego – na rzecz gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- sprzyjającego wyłączeniu społecznemu – wspierającego rozwój gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, podejmującego walkę z wykluczeniem społecznym i ubóstwem.

Dokument ten ponawia wcześniejszą strategię lizbońską. Dużą rolę ma odegrać sektor MSP. Zadania te mają zostać zrealizowane poprzez rozwój rozwiązań innowacyjnych – rozwój nowych rozwiązań organizacyjnych, rozwój nowych technologii, promowanie działalności B+R, tworzenie powiązań partnerskich mających na celu wzrost roli sektora w ujęciu regionalnym. Nadrzędnym celem natomiast jest zapewnienie przewagi konkurencyjnej Europie i Unii Europejskiej na arenie światowej, szczególnie w porównaniu z takimi krajami, jak: USA, Japonia czy inne kraje azjatyckie, jak chociażby Chiny przeżywające w ostatnich kilkunastu latach ogromny boom gospodarczy.

Jak zauważają Bukowski i in. (2012), w Polsce dominuje niezrównoważony potencjał innowacyjności. Opiera się on za zasobach ludzkich, które są negatywnie

nastawione do rozpoczęcia współpracy na poziomie badawczo-rozwojowym i stosowania innowacji. Zarządzanie wiedzą i kapitałem intelektualnym nie jest w pełni wykorzystane – a jest to przecież mocna strona polskiej gospodarki. Określają oni także, że Polska znajduje się na średnim miejscu wśród krajów europejskich, niestety nie nadążając za tempem rozwoju innowacyjności takich państw jak: Estonia, Czechy czy Słowenia. Jednakże warto zauważyć, że systematycznie rosnące nakłady na prace badawczo-rozwojowe stanowią istotną szansę na poprawę tej sytuacji.

Jak podaje Weresa (*Systemy...*, 2013) w Singapurze i Finlandii ukształtowano systemy innowacji wykorzystując narzędzia polityki innowacyjnej. Najważniejsze okazało się umiędzynarodowienie sektora biznesu i nauki. W Singapurze utworzono międzynarodowy ośrodek edukacyjny, w którym swoje miejsce zajęły wiodące w świecie uniwersytety, takie jak: Massachusetts Institute of Technology, Wharton University od Pennsylvania. Wprowadzono zmiany w warunkach prowadzenia badań naukowych, w systemie wynagrodzeń i nowych form organizacji badań i współpracy z biznesem, na przykład w postaci klastrów. Działania te przyczyniły się do znacznego wzrostu wskaźników innowacyjności w tych krajach. Odnotowano pięćdziesięcioprocentowy wzrost liczby naukowców w stosunku do liczby ludności, co z kolei stymuluje wzrost liczby publikacji naukowych czy wdrożenie patentów. W Finlandii natomiast znaczący wzrost innowacyjności odnotowano poprzez rozwój lokalnego kapitału ludzkiego. Skupiono się na lokowaniu wydatków na edukację. Kraj ten cechuje się także jednym z najwyższych w skali świata wskaźnikami innowacyjności badań i rozwoju (na 1000 mieszkańców przypada 7 uczonych).

Prowadzenie przez państwo skutecznej polityki innowacyjnej jest niezmiernie istotne. Bardzo ważna jest współpraca ośrodków badawczo-naukowych z polityką przemysłową. Wymagane jest prowadzenie aktywnej polityki innowacyjnej, współpraca i koordynacja pracy poszczególnych ministerstw w kierunku rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności gospodarki, wspierania rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw.

Podsumowanie

Przeprowadzona analiza polityki innowacyjnej Polski pozwala na wyciągnięcie następujących wniosków:

- należy ukierunkować się na badania i rozwój przedsiębiorstw, usprawnić dostęp do kapitałów podwyższonego ryzyka, a także wprowadzić intensyfikację współpracy pomiędzy uczelniami wyższymi a sektorem przedsiębiorstw prywatnych;

- należy tworzyć warunki dla powstania i rozwoju instytucji otoczenia biznesu w celu rozwoju konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw; wskazane jest usprawnienie systemu zachęt podatkowych, zwiększających motywację przedsiębiorstw do finansowania badań i wdrażania innowacji;
- należy wprowadzić nowoczesny system edukacji i nauki a ośrodki akademickie powinny dostosowywać program kształcenia do wymogów nowoczesnej gospodarki.

Przegląd wybranych danych statystycznych określających innowacyjność gospodarki Polski i państw członkowskich Unii Europejskiej skłania do wniosku, że poziom innowacyjności poszczególnych państw jest zróżnicowany. Istniejąca luka innowacyjna pomiędzy Unią Europejską a Stanami Zjednoczonymi pogłębiła się jeszcze bardziej po rozszerzeniu Unii Europejskiej o nowe państwa członkowskie, których innowacyjność jest niższa w porównaniu z krajami dawnej piętnastki. Niestety, niepokojący jest fakt wyraźnie niskich pozycji Polski na tle innych gospodarek.

Ważne jest także zaakcentowanie konieczności współpracy pomiędzy sferą badawczo-rozwojową w Polsce a przedsiębiorstwami. Współpraca jednostek gospodarczych ze sferą nauki ma istotny wpływ na wprowadzanie rozwiązań innowacyjnych w przedsiębiorstwach.

Literatura

1. Altshuller G. S. (1986), *To Find an Idea: Introduction to the Theory of Innovative Problems Solving*, Novosibirsk, Nauka
2. Bukowski M., Szpor A., Śniegocki A. (2012), *Potencjał i bariery polskiej innowacyjności*, Instytut Badań Strukturalnych, Warszawa
3. Drucker P. F. (2000), *Zarządzanie w XXI wieku – wyzwania*, Muza, Warszawa
4. Es-Sadki N., Hollanders H. (2014), *Innovation Union Scoreboard 2014*, European Union, Belgium
5. Griffin R. W. (1996), *Podstawy zarządzania organizacjami*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa
6. *Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data* (2005), Raport Oslo Manual, 3rd Edition, OECD/European Communities, 30
7. Janasz W., Koziół K. (2007), *Determinanty działalności innowacyjnej przedsiębiorstw*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa
8. Knowledge Economic Index (2012), Bank Światowy, http://info.worldbank.org/etools/kam2/KAM_page5.asp#%c61 [11.03.2014]

9. Kotler P. (1994), *Marketing*, Gebethner i spółka, Warszawa
10. Matusiak K. B (2005), *Innowacje i transfer technologii. Słownik pojęć*, Warszawa
11. Pangsy-Kania S. (2007), *Polityka innowacyjna państwa a narodowa strategia konkurencyjnego rozwoju*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk
12. *Przedsiębiorczość w Polsce* (2013), Ministerstwo Finansów, Warszawa
13. Sosnowska A. (2013), *Nowy model innowacyjności w przedsiębiorstwie*, Kwartalnik Nauk o Przedsiębiorstwie 3 (28)
14. Stanisławski R. (2011), *Założenia polityki innowacyjnej państwa*, w: *Polityka innowacyjna państwa wobec sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce – analiza uwarunkowań i ocena realizacji*, Zeszyty Naukowe 654, Ekonomiczne problemy usług 70, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin
15. Szwab K. (2013), *The Global Competitiveness Index 2013–2014*, World Economic Forum, Geneva
16. *The Global Innovation Index 2013. The Local Dynamics of Innovation* (2013), WIPO, INSTEAD, Johnson Cornell University, Geneva
17. Ustawa z dnia 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej (tekst jedn. Dz. U. nr 116, poz. 730)
18. Ustawa z dnia 4 marca 2005 o Krajowym Funduszu Kapitałowym (tekst jedn. Dz. U. nr 57, poz. 491).
19. Weresa M. A. (2013), *Systemy innowacji we współczesnej gospodarce światowej – wykład inauguracyjny 2013*, 9/13 (297), Szkoła Główna Handlowa, Warszawa
20. *Wywiad dla 60 minutes*, <http://theselfmademan.pl/2013/03/13/nienasycony-i-nierozsadny-steve-jobs/> [11.03.2014]

The role of economic policy in the development of innovative enterprises

Abstract

Innovation is the result of economic ties between the three sectors: industry, academia and government. Attaches great importance to the role of knowledge and intellectual capital, treating these factors as a guideline success of the company. Diminishing the role played by factors of production: land, capital and labor. Innovation contributes to the development of competitiveness, the position of the economy in the light of international.

In this article an attempt is made to present the level of innovation in the European Union, the determination of Polish, as well as discuss the process of promoting innovation and

creativity through effective innovation policy. Expenditures for research and development are crucial for the development of entrepreneurship and thereby to increase competitiveness in times of constant change and variation (internationalization, globalization, the dynamic progress of technology and civilization).

Keywords

innovation, the sector of small and medium-sized enterprises, innovation policyword

Author information

Luiza Piersiala

Czestochowa University of Technology
gen. Jana Henryka Dąbrowskiego 69, 42-200 Częstochowa, Poland
e-mail: luizapiersiala@gmail.com

Joanna Nowakowska-Grunt

Czestochowa University of Technology
gen. Jana Henryka Dąbrowskiego 69, 42-200 Częstochowa, Poland
e-mail: jnowakowskagrunt@gmail.com